

WORKSHOP „ZLEPŠENÍ POLICEJNÍ PRÁCE V PŘÍPADECH DOMÁCÍHO NÁSILÍ“

„Enhancing Police Intervention in Domestic Violence Cases“

Na sklonku uplynulého roku se na Střední policejní škole MV v Praze konal mezinárodní workshop „Zlepšení policejní práce v případech domácího násilí“. Projekt byl realizován za finanční podpory Nadace Open Society Fund v Praze.

Workshop se zaměřil na problematiku domácího násilí v zemích střední a východní Evropy. Zúčastnili se jej zástupci policie, policejních vzdělávacích institucí a nevládních institucí z Arménie, České republiky, Gruzie, Maďarska, Makedonie, Moldávie, Mongolska, Polska, Slovenské republiky a Ukrajiny.

V průběhu workshopu zazněly informace o přístupu k problematice domácího násilí, o práci policejních sborů, nevládních organizací a ministerstev vnitra jednotlivých zemí. Cílem mezinárodního workshopu byla výměna zkušeností a diskuse o nejlepší praxi v boji proti domácímu násilí v jednotlivých zemích. Pozornost byla věnována modelu hodnocení rizik, získání nejnovějších informací o problému domácího násilí a nejefektivnějším metodám policejního výcviku ve vztahu k domácímu násilí.

Paleta prezentovaných témat byla natolik široká, že skýtala možnost uplatnění pestrého okruhu poznatků a názorů z oblasti domácího násilí. Řada témat byla doplněna případovými studiemi a modelovými situacemi. V závěru workshopu byly všem účastníkům rozdány certifikáty a datové nosiče s prezentovanými příspěvky.

V rámci závěrečného hodnocení účastníci vyjádřili celkovou spokojenost s průběhem i obsahem akce, většina ji považovala za dostatečně praktickou a zároveň vysoce informativní. Zástupci vzdělávacích institucí také našli inspiraci pro vlastní výuku a výcvik v tématu domácího násilí. Mezinárodní workshop na uvedené téma nesporně prokázal, že zástupci z jednotlivých zemí uvítali setkání na takovéto úrovni a potvrdili také zřejmou správnost ryze pracovního zaměření setkání, které bylo oproštěno od jakýchkoli oficialit.

Realizovaný workshop potvrdil potřebu a přínosnost pořádání akce tohoto formátu. Je důležité pokračovat v rozvíjení další spolupráce, aby si ti, kteří se profesně věnují řešení problematiky domácího násilí, i nadále vzájemně předávali své odborné poznatky a zkušenosti.

Ing. Bc. L. KEJVALOVÁ
Střední policejní škola MV v Praze
Středisko pro výchovu k lidským právům
Ilustrační foto Václav ŠEBEK

PROBLEMATIKA domácího násilí v České republice

Problematika domácího násilí v České republice (pro potřeby zahraničních účastníků mezinárodní konference SPŠ Hrdlořezy, říjen 2006)

V úvodu si musíme odpovědět na otázku, co je za domácí násilí v České republice považováno. Legální definice není v žádném právním předpise vyjádřena. Přesto – pro potřeby policie České republiky můžeme ze zákona č. 135/2006 Sb, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, můžeme odvodit základní nosné znaky, na kterých se odborníci shodují. Pro tento příspěvek bude v souladu s cit. zákonem domácím násilím myšlen proces, při kterém

- dochází k psychickému, fyzickému, sexuálnímu, ekonomickému či sociálnímu násilí,
- k útokům dochází mezi osobami, které mezi sebou navzájem mají/měly blízké vztahy, přičemž nemusí jít pouze o partnery, ale i předky, potomky, sourozence, rozvedené apod., jednotlivé formy násilí nemusí být zastoupeny všechny,
- postavení násilné osoby oproti osobě ohrožené je jasné vymezeno (nedochází ke střídání rolí, nejde o vzájemné hádky, napadání tzv. italských manželství, intenzita útoků zpravidla roste,
- k většině útoků dochází na místech, která jsou mimo kontrolu veřejnosti,
- osoby násilné a ohrožená společně obývají dům, byt nebo „jiné obydlí“.

Co se týče výskytu případů domácího násilí v populaci České republiky, je velmi těžké stanovit přibližné číslo. Budeme-li vycházet z výzkumu agentury STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris uveřejněného v září minulého roku, zjistíme, že za obět domácího násilí se považuje 13 % respondentů. I zde je třeba nutno zohlednit vysokou latenci případů domácího násilí. Další údaj se týká forem násilí – v 59 % případů se jedná o dlouhodobé násilí, tzn. trvající min. 1 rok, v 81 % je zastoupeno násilí fyzické a v 57 % případů jsou mu přítomny děti. Pro Českou republiku je typické, že velmi brzy dochází k prvním fyzickým útokům, kdy některé z nich (facka, držení) nejsou oběťmi vnímány jako nepřijatelné formy chování.

Je důležité upozornit na skutečnost, že domácí násilí prochází celým demografickým spektrem bez vlivu vzdělání, pohlaví, věku, sociálního postavení apod.

Zmíněné údaje vychází z obecného výzkumu. Zkušenosti učiněné Policií Městského ředitelství Brno, respektive z případů, které se k policii dostávají, jsou poněkud odlišné. Tato skutečnost vyplývá již ze samotné podstaty zkoumaných případů – policie pracuje pouze s případy, jejichž aktéři vystoupí ze svého soukromí, a to ať už dobrovolně, či nedobrovolně. Nejtypičtější znaky případů domácího násilí u případů řešených brněnskou policií:

1. alkohol – 80 % pachatelů
2. oběti – převážná většina ženy
3. sociálně slabší skupiny obyvatelstva – případy se relativně dobře dostávají na veřejnost, nižší „odbornost“ pachatelů, ztížené podmínky nastartování nového života – nemožnost samostatného bydlení, získání zaměstnání apod.
4. pachatelé s vyšším vzděláním („elita“) – vysoká latence,

propracované psychické týrání, důkazní nouze, značná manipulace ze strany pachatele – velmi obtížné případy, oběti si svou situaci uvědomují, přesto nespolupracují

5. nárůst případů týrání seniorů svými potomky

Policie České republiky a její možnosti při řešení případů domácího násilí

Policie ČR je vedle lékařských ordinací jednou z hlavních cest, kterou se případ domácího násilí dostává ze svého uzavřeného prostředí na veřejnost. Oproti lékařům je však policie při své činnosti vázána zásadou oficiality, tzn. pokud se policejní orgán dozví skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, je povinen z úřední povinnosti – ex offio – konat. V Českém právním řádu není až na výjimky ukotvena možnost dispozičního práva poškozeného nakládat s trestním řízením.

Z tohoto důvodu je nutné, aby policisté dokázali včas danou situaci rozpoznat a kvalifikovaně reagovat. Na profesionální výkon při prvním kontaktu ohrožené osoby s policií (na místě činu i při přijímání oznámení) je možno adekvátně navázat jak v oblasti pomoci této osobě po stránce „civilní“, tak (a na což policie z podstaty své činnosti soustředí svou pozornost) v oblasti její bezpečnosti a úspěšného vedení případného trestního nebo přestupkového řízení.

Policie ČR vykonává svou činnost v případech, ve kterých ostatní způsoby nápravy protispoločenského chování selhaly, nebo jsou nedostatečné. Na základě tohoto vymezení byal až donedávna působnost policie zaměřena na postihnutí násilné osoby za její protiprávní jednání, kdežto pomoc osobám ohroženým domácím násilím byla až druhotná a omezená (zejména kriminalizací násilné osoby, což nemuselo být řešení vyhovující ve všech případech). Pomoc osobě ohrožené domácím násilím měla formu zastavení násilí pouze v určitém okamžiku, v závažnějších případech krátkodobé oddělení násilné osoby (zajištění, zadržení, vazba), odvoz oběti k lékařskému ošetření, rady osobní ochrany, doporučení jiné pomoci (občanské, psychologické poradny).

Od ledna 2007, s účinností již zmiňovaného zákona č. 135/2006 Sb., se však prostor pro policejní práci rozšířil. Na základě výzkumů a zahraničních zkušeností je možno násilí při splnění zákonných podmínek včas zastavit, předejít dalším útokům. Policii byla dána možnost nebýt pouhým represivním orgánem, ale účinně předcházet možnému protiprávnímu jednání. Tato činnost byla u policie v minulých letech často opomíjena a policisté se často dostávali do nevděčného postavení „psů, kteří se snaží kousat až když je pozdě.“ Je zapotřebí zmínit, že nový zákon zapadá do celkové snahy o reformy policie, jejíž jednou z činností je prevence a zásady community policing.

Prvním impulzem k nutnosti upravit oblast domácího násilí specifickým způsobem bylo zavedení skutkové podstaty trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném domě nebo bytě do zvláštní části trestního zákona s účinností od 1. 5. 2004. Tato první vlašťovka jdoucí po linii trestního postihu byla v nedávné době doplněna přijetím zákona č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím, který úpravu doplňuje o opatření netrestní

a preventivní povahy. Počátek účinnosti zákona byl stanoven na 1. 1. 2007, kdy došlo k rozšíření možností Policie ČR preventivně zasáhnout do případu domácího násilí a za určitých podmínek využít institut vykázaní (zakázat násilné osobě vstup do místa společně obývaného s ohroženou osobou na dobu 10 dnů).

Úkoly Policie ČR související s činností proti domácímu násilí

- chrání bezpečnost osob a majetku

Jedná se o velice obecně stanovený úkol, jehož konkrétní výkon má celou řadu omezení (zejména zákonná a kapacitní). Tato činnost je nejčastěji vykonávána policisty služby pořádkové policie (viz. níže), přičemž k domácímu násilí se policisté dostávají zpravidla na základě telefonického oznámení (na linku 158), kdy jsou na místo vysláni operačním střediskem.

- odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele

Výhodou při odhalování trestných činů spáchaných v souvislosti s domácím násilím je skutečnost, že pachatel je zpravidla známý.

Nevýhodou při odhalování trestných činů spáchaných v souvislosti s domácím násilím je vysoká latence domácího násilí (a to i v jeho nejtežších podobách).

- koná vyšetřování o trestných činech

V případě, kdy nasvědčují zjištěné skutečnosti tomu, že byl skutečně spáchán trestný čin a že jej spáchala určitá osoba, zahájí policejní orgán proti takové osobě trestní stíhání dle § 160 trestního řádu. Následně po provedení potřebných úkonů je podán policejním orgánem návrh na podání obžaloby státnímu zástupci. Ten se buď s návrhem ztotožní a obžalobu podá, nebo může věc vrátit k došetření či využít některý z odklonů v trestním řízení (§ 307–309 tr. řádu).

- odhaluje přestupky

Možnosti Policie ČR v případech domácího násilí s přihlédnutím k brněnské úpravě zřízení specializované skupiny pro řešení případů domácího násilí

Postup Policie ČR je závislý na typu a závažnosti jednání, označovaného souhrnně jako domácí násilí. V současnosti můžeme nalézt 3 typy policejních přístupů:

I. – standardní postup – případ je zpracováván dle své závažnosti standardními policejními postupy bez určení specialistů na tuto problematiku a bez přihlédnutí ke specifikům tohoto jevu a až v případě trestního stíhání se dostávají k vyšetřovatelům Služby kriminální policie a vyšetřování.

II. – styční důstojníci (např. Ostrava) – v případě trestního stíhání je určeno, že případ domácího násilí budou vyšetřovat určení specialisté, kteří jsou současně konzultanty pro ostatní policisty.

III. – vytvoření speciální skupiny policistů (Brno) – šetří i vyšetřují všechny případy se znaky domácího násilí bez ohledu na jejich intenzitu (podrobnosti níže).

1. jestliže domácí násilí nedosahuje intenzity přestupku¹⁾ či trestného činu²⁾

Od ledna 2007 může policie teoreticky i v těchto případech vykázat násilnou osobu. Je však třeba říci, že reálně bude při vykázaní zřejmě protiprávní jednání kvalifikováno alespoň jako přestupek. Ve většině případů, které nebudou dosahovat minimálně intenzity přestupku by měli policisté odkázat na pomáhající instituce, jako intervenční centrum, lokální občanské, manželské a psychologické poradny či azylové domy. Za tímto

účelem byli policisté městského ředitelství Brno vybaveni kartičkami, jež obsahují kontakty na instituce pomáhající osobám ohroženým domácím násilím.

2. jestliže domácí násilí dosahuje intenzity přestupku

V případě domácího násilí může dojít zejména ke spáchání následujících přestupků:

§ 49 odst. 1 písm. a) přestupkového zákona – ublížení na cti
§ 49 odst. 1 písm. c) – úmyslné narušení občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním

§ 50 písm. a) – úmyslné způsobení škody na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením
§ 50 písm. b) – úmyslné neoprávněné užívání cizího majetku.

Úloha Policie ČR ve vztahu k přestupkové agendě za současné právní situace spočívá zejména v následujících oblastech:

oznamování odhalených přestupků jiným orgánům státní správy (§ 58 odst. 1 PZ)

Orgán policie oznámí přestupek příslušnému správnímu orgánu a uvede možné důkazní prostředky prokazující vinu pachatele přestupku.

provedení potřebných šetření (§ 58 odst. 2 PZ)

V případě některých přestupků, které jsou z hlediska domácího násilí zásadní (jedná se o přestupky proti veřejnému pořádku, dále proti občanskému soužití, dojde-li k ublížení na zdraví a přestupky proti majetku), činí Policie ČR ještě před oznámením správnímu orgánu potřebná šetření ke zjištění pachatele a zajištění důkazů nezbytných pro pozdější dokazování před správním orgánem.

V souvislosti s uvedenými přestupky je však velice významné ustanovení § 68, které podmiňuje projednání uvedených přestupků mezi blízkými osobami (u domácího násilí prakticky vždy) tím, že musí postižená osoba podat do 3 měsíců návrh na projednání přestupku.

Policisté mohou současně s šetřením o přestupku vykázat násilnou osobu.

3. jestliže domácí násilí dosahuje intenzity trestného činu a) Policie ČR je přivolána na místo násilí

Tento případ je nejtypičtější. Policie je přivolána pomocí linky 158, a to buď samotnou ohroženou osobou, nebo jejími rodinnými příslušníky, zřídkla i sousedy. Nejčastěji se jedná o konflikt v bytě.

Pokud z telefonátu nelze rozeznat, že jde o případ domácího násilí, na místo vyráží nejméně dvoučlenná hlídka policistů zařazených v pořádkové službě.

Po rozeznání znaků domácího násilí je na místo přivolán specialista zařazený ve Skupině Domácí násilí (dále jen SDmN), což je specializovaná skupina tvořící součást Služby kriminální policie a vyšetřování Městského ředitelství P ČR Brno (viz. níže). Pokud je již z telefonátu zřejmé, že se jedná o případ domácího násilí, tento specialista může být přivolán na místo přímo operačním důstojníkem a po zjištění všech informací k případu (lustraci ETR) vyjíždí již připraven v krátké době po výjezdu hlídky.

Pokud poté, co hlídka dorazí na místo, násilí stále trvá, je prvotním úkolem policistů tento útok zastavit.

Následně jsou zjišťovány všechny potřebné informace vztahující se k danému případu. K zajištění stop může být přivolán kriminalistický technik.

Při splnění zákonných podmínek může být násilná osoba max. na 24 hodin zajištěna, případně na 48 hodin zadržena a následně umístěna do vazby (na základě rozhodnutí soudce), v úvahu samozřejmě přichází i souběžné vykázaní na 10 dnů.

¹⁾ *Přestupek – zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v přestupkovém nebo jiném zákoně, nejde-li o správní delikt nebo trestný čin.*

²⁾ *Trestný čin – pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně. Nebezpečnost činu pro společnost musí být vyšší než nepatrná.*

Další fáze řešení případu po trestněprávní stránce jsou totožné pro všechny způsoby prvotního kontaktu policie, a to prověřování trestného činu, resp. následné stíhání. Poté je věc předána státnímu zástupci, který podá obžalobu, následuje soud.

Ve všech stádiích trestního řízení má ohrožená osoba/oběť postavení poškozeného a nejedná se o samostatnou stranu řízení.

b) ohrožená osoba přijde sama na policejní služebnu případ nahlásit

Pokud ohrožená osoba přijde sama ohlásit svůj případ na obvodní oddělení v rámci Městského ředitelství Policie ČR, měla by policisty po zjištění, že se jedná o podezření z páchání domácího násilí, odkázána a převezena ke „Skupině Domácí násilí“. Oznámení ohrožené osoby nemá vždy charakter trestního oznámení - nezáleží na tom, zda se stává, že pouze přijde zjistit relevantní informace, jak dále ve své situaci postupovat. V takových případech je možné dle konkrétní situace takovéto informace poskytnout, případně zprostředkovat kontakt na jinou instituci, která by mohla v daném případě pomoci lépe.

Je však třeba důrazně upozornit na skutečnost, že pokud se ve věci jedná o podezření z páchání trestného činu, je policie (policejní orgán) povinna z úřední povinnosti provést potřebná šetření k prověření a objasnění skutečností, které mohou být významné z hlediska dalšího trestního řízení.

c) domácí násilí je odhaleno vlastními poznatkami

Domácí násilí se projevuje značnou latencí, většinou se odehrává na místech veřejnosti přístupných. Z tohoto důvodu není mnoho řízení, která by byla v současné době zahajována pouze na základě vlastních poznatků policie. Lze však očekávat, že se jejich počet bude v budoucnosti zvyšovat díky shromažďování evidence případů s pouhými náznaky domácího násilí policisty zařazenými na SDmN. Díky tomuto shromažďování budou mít tyto případy v pozdější době větší šanci na vytvoření celkového obrazu o rozsahu páchaného násilí a tím bude zlepšena i možnost pro úspěšné postihnout pachatele. Pokud je násilný vztah monitorován dlouhodobě, dochází k odstranění důkazní nouze, k níž v těchto v případech dochází.

d) domácí násilí je oznámeno jinou osobou/orgánem

Jinými osobami jsou zejména příbuzní ohrožené osoby, kteří přicházejí podat trestní oznámení. Dalšími zdroji mohou pak být hlavně lékaři, kteří se opakovaně setkávají s důsledky fyzického týrání u ohrožené osoby, dále pracovníci orgánu sociálněprávní ochrany dítěte. Prvotní informace ze strany těchto zdrojů jsou však v současnosti bohužel spíše vzácností.

Činnost Skupiny Domácí násilí – příklad dobré praxe

Skupina Domácí násilí působí na Městském ředitelství Policie České republiky Brno od 1. 4. 2005 a v současné době ji tvoří 5 policistek a 5 policistů.

Důvodem zřízení specializované skupiny byla potřeba řešit problematiku domácího násilí specifickým přístupem, který tento psychopatologický jev vyžaduje, a s ohledem na to byli zvoleni i pracovníci, kteří v rámci Skupiny působí. Kromě standardních činností policejního orgánu se činnost SDmN dále zaměřuje na tyto oblasti:

1. snaha o kvalitní zvládnutí prvního kontaktu s oběť,
2. mapování domácího násilí na území celého Brna,
3. přehled o vývoji násilí v jednotlivých vztazích – řešení případů bez ohledu na intenzitu (poznatek, přestupek, trestný čin) umožňuje komplexní pohled,
4. navázání vztahů s ostatními institucemi,
5. metodické vedení policistů služby pořádkové policie.

Od 1. 5. 2005 do 31. 8. 2006 bylo Skupinou Domácí násilí zpracováno celkem 658 případů se znaky domácího násilí. Tento celkový počet v sobě zahrnuje jak případy, ve kterých zatím nemohl být učiněn závěr o důvodném podezření ze spáchání trestného činu, tak případy právně kvalifikované jakožto přestupky nebo trestné činy. Ve skupině trestných činů bylo do 31. 8. 2006 ukončeno 101 případů, z nichž celkem 14 bylo stí-

háno vazebně. Vzhledem k počtu obyvatel města Brna (cca 360 000) jsou tato čísla poměrně vysoká, vezmeme-li v úvahu vysokou latenci tohoto jevu.

Kvantifikační vyjádření výsledků činnosti SDmN je nutné chápat v kontextu odlišností domácího násilí oproti jiným typům policejních agend (např. zejména rozsahem a způsobem prováděného šetření, zvýšené potřebě znaleckého zkoumání), šíře záběru Skupiny (nutno podchytit případy s nejrůznější intenzitou), postupné tvorby vazeb uvnitř Policie ČR i vně, ustalování praxe, získávání zkušeností pracovníky SDmN, a zejména zvýšenou potřebou pracovat v souladu se zásadami community policing.

Z dosavadních výsledků SDmN lze usuzovat, že její zřízení bylo správným krokem, mimo jiné i s ohledem na novou legislativu upravující vykazování, kdy bude zapotřebí nejen kvalitní informační databáze, ale zejména zajištění kvalifikovaného postupu policistů v kontaktu s násilnou a ohroženou osobou.

Zřízení SDmN se projevilo jako značná výhoda, která má možnost být využita zejména ve větších městech s hustou aglomerací. V průběhu času byla navázána výborná spolupráce se státními i nestátními organizacemi, policisté se zapracovali do problematiky a postupně se zlepšuje jak spolupráce s teritoriálními organizačními články v oblasti trestního řízení, tak i s policisty služby pořádkové policie. Zlepšení přístupu k obětem domácího násilí ze strany Policie ČR v důsledku zřízení Skupiny lze zaznamenat i prostřednictvím zpětné vazby, která je získávána od specializovaných nestátních neziskových organizací.

Interdisciplinární přístup – provázanost, znalost kompetencí, proškolení

V květnu 2005 se spojila iniciativa Městského ředitelství P ČR Brno a Magistrátu města Brna, jehož odbor zdravotnictví Rada města Brna svým rozhodnutím pověřila koordinací aktivit týkajících se problematiky domácího násilí ve městě Brně.

Na základě inspirace ze zahraničí i z ČR (kde probíhal v Ostravě projekt interdisciplinární spolupráce pod hlavičkou BKB) a dále na základě potřeby lépe poznat vzájemné kompetence a vytvořit osobní vazby mezi orgány státní správy, samosprávy a neziskovými organizacemi se Městské ředitelství P ČR Brno aktivně zapojilo do činnosti vzniklého týmu.

Tým umožnil lépe poznat činnost jednotlivých institucí, orientovat pracovníky v systému, získávat důvěru a vzájemně využívat služeb (resp. v případě potřeby kvalifikovaně doporučit).

V polovině minulého roku došlo v rámci činnosti týmu k zajištění proškolení pracovníků pomáhajících profesí. Celkem bylo proškoleno přes 700 osob, z toho 353 policistů včetně pořádkové policie a pracovníků SDmN, jejichž výcvik byl oproti ostatním značně rozšířen.

Dalším výstupem z činnosti týmu je zřízení poradenského centra pro osoby ohrožené domácím násilím, které svou činnost zahájilo 1. září 2006. V současnosti patří mezi standardní služby pracoviště psychologické, sociální a právní poradenství. K dispozici je jedno krizové lůžko bez omezení pohlaví či věku osoby. Dalšími službami jsou např. doprovody na různé instituce včetně přípravy na soud a možnost terapie. Od 1. 1. 2007 mělo dojít k transformaci tohoto pracoviště na Intervenní centrum, jež je jakožto poskytovatel sociálních služeb zakotveno v zákoně.

Internetová konference k problematice domácího násilí ČR-USA – jedinečný soubor informací

Vedoucí pracovníci Městského ředitelství Brno si jsou vědomi, že u případů domácího násilí je třeba neustále zvyšovat a trénovat vědomosti a dovednosti policistů s důrazem na odlišnosti a zvláštnosti tohoto psychopatologického jevu. Byla navázána úzká spolupráce s Bc. Jiřinou Foltysovou (jedním z expertů dlouhodobě realizujícím výzkumy v oblasti domácího násilí v ČR a USA) a dle jejího projektu byl vytvořen prostor pro

multidisciplinární diskusi amerických expertů (státní zástupci, soudci, policisté, tvůrci vzdělávacích programů, sociální služby, neziskový sektor) a zainteresovaných českých profesionálů.

Webové stránky on-line konference byly vytvořeny jako vzdělávací nástroj. Prezentované materiály seznamují s různorodými aspekty domácího násilí a vhodnými způsoby řešení problematických oblastí.

Výstupy z konference včetně shromážděných materiálů jak z české, tak americké strany (přeloženo) včetně přepisů chatových diskusí byly všem účastníkům bezplatně poskytnuty v rámci CD zpravodaje. Stejně tak webové stránky (část v angličtině) www.domacinasilii.info jsou stále aktivní a poskytují tak nejen české veřejnosti podrobné informace o úpravě problematiky domácího násilí v USA (i jinde) s širokým záběrem do všech oblastí – policie, justice, zdravotnictví, školství, pomáhající instituce, obětí z řad handicapovaných, bezdomovců, národnostních a náboženských menšin, profily obětí a pachatelů, dětí, souvislost se sexuálním násilím atd.

Pokud jde o policii, byly přeloženy metodiky policejních postupů v jednotlivých státech, zveřejněny výzkumy a jejich doporučení, legislativa, problematika dokazování, ovlivňování policie pachatelů, jednotlivé metody ohodnocování nebezpečnosti s výzkumy dokládajícími přesnost a účinnost jednotlivých metod a mnohé další včetně uvedení nejprůběžnějších webových odkazů z USA.

Aktuální přítomnost

V současné době je nutno počítat s legislativními změnami, které přinesl zákon na ochranu před domácím násilím, s účinností od 1. 1. 2007. Největší změnou pro Policii ČR je vznik nového oprávnění policisty – vykázat násilnou osobu z místa společného bydliště s ohroženou osobou na dobu 10 dní v případě hrozícího dalšího útoku. Vznik nového zákona byl inspirován rakouskou úpravou, v současné době je však těžké hodnotit, jaký dopad bude mít v České republice, jak kvalitně bude celkem příznivá právní úprava aplikována v praxi.

Stručné vymezení nové legislativy:

Jak již bylo řečeno výše, největší změnou pro práci policistů je zavedení oprávnění vykázat násilnou osobu na 10 dní. Konkrétní postup včetně zúžení okruhu policistů s touto pravomocí bude popsán vnitřním předpisem Policie ČR, Závazným pokynem policejního prezidenta. Zda vymezení okruhu policistů, kteří jej mohou vykazovat, bude dobrou cestou, ukáže až praxe.

Nejdůležitějším cílem školení, která by měla být v policejním sboru realizována, však bude změna myšlení a přístupu některých policistů. Největší obavy panují z aplikace institutu vykázání v menších městech/obcích a v odlehklých oblastech. Rizika ohrožující správný postup jsou spařována zejména v úzké provázanosti tamních policistů s ostatním obyvatelstvem, relativní nedostupností sociálních služeb a ubytovacích zařízení, do kterých by se násilná osoba mohla přemístit, a v neposlední řadě poměrně značnou dojezdovou vzdáleností policistů výjezdové skupiny.

Rozhodnutí o vykázání je nezávislé na vůli ohrožené osoby. Nelze je zhojit žádným slibem, čestným prohlášením či zárukou. Je vnímáno jako čistě preventivní institut předcházející dalším možným útokům a poskytující ohrožené osobě čas na zklidnění, orientaci v situaci a zvážení – co dál. V tuto chvíli na vykázání navazuje další postup jiných organizací popsaný níže. Jelikož jde o předcházení dalším útokům, tzn. nejde o institut trestního práva nebo správního trestání, není vyloučeno, aby jedno z těchto řízení nebylo současně zahájeno, budou-li pro ně splněny podmínky.

Vykázat osobu na 10 dnů z místa, které obývá, je bezesporu značný zásah do jejích práv. Ústavním soudem však bylo stanoveno, že při kolizi dvou ústavně zaručených práv je třeba posoudit jejich vzájemný vztah a hodnotu. Je nesporné, že základní lidské právo na život a zdraví má vyšší hodnotu, a tedy vyšší ochranu, než právo na nedotknutelnost obydlí a právo

vlastnické. V souladu s tímto vymezením je stanoveno, za jakých podmínek může k vykázání dojít. Musí být splněn předpoklad, že na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, lze důvodně předpokládat, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti.

Samozřejmostí nutnou pro efektivnost institutu je, že rozhodnutí nabývá účinnosti v okamžiku, kdy bylo sděleno osobě, proti které směřuje, a odvolání proti němu nemá odkladný účinek. Policista je povinen na místě poučit osobu ohroženou i násilnou = vykázanou o jejich právech, možnostech a dalším postupu ve věci.

Do 24 hodin od vstupu do obydlí musí policista vypracovat písemné rozhodnutí o vykázání a úřední záznam o úkonech na místě. Opisy těchto dvou dokumentů doručí do 24 hodin od vydání rozhodnutí Intervenčnímu centru (viz. níže). V následujících 3 dnech je policista povinen učinit kontrolu dodržování vykázání. V případě, že bude vykázání opakovaně nebo závažným způsobem porušeno, hrozí vznik odpovědnosti za trestný čin maření úředního rozhodnutí.

Intervenční centrum je státem garantované poradenské centrum pro pomoc osobám ohroženým domácím násilím. V současné době je koncepte taková, že zřizovatelem je kraj – samosprávný celek, kterých je 14. Do povinností Intervenčního centra patří kontaktovat do 48 hodin ohroženou osobu a pomoci jí orientovat se v situaci. Zejména znovu vysvětlit nastalou situaci, její možnosti např. podat k obecnému soudu návrh na vydání předběžného opatření, kterým je možno zákaz vstupu prodloužit o jeden měsíc, v případě vlastního řízení ve věci a splnění dalších podmínek max. o jeden rok. Intervenční centrum by mělo také poskytnout rady psychologické, možnost navázat kontakt s navazujícími službami právními, sociálními, terapeutickými.

V oblasti policejní práce je nutné dále pracovat na systematickém vzdělávání policistů zaměřeném na potřeby té které cílové skupiny (hlídková služba zasahující na místě, operační středisko, zpracovatelé, vyšetřovatelé) za využití modelových situací s možností ověřit dovednosti policistů.

Závěrem můžeme říci, že oficiální – veřejný přístup k problematice domácího násilí prošel v poslední době velkým vývojem. Byla otevřena veřejná debata státního i celého nestátního sektoru, vedoucí k jasněmu postoji státu a státních institucí. Velkým úkolem do budoucna zůstává optimální nastavení praxe, příprava kvalitního systému školení policistů a ostatních profesionálů s důrazem na získávání potřebných dovedností, změny v myšlení společnosti, a hlavně systémové vytvoření programů pro násilné osoby jakožto alternativy dosud jediného opatření – sankce. Nápravné programy v České republice naprosto absentují, přestože to je reálně jediný způsob, jak se pokusit změnit jednání násilné osoby. A připusťme – i v případě, že se ohrožená osoba/oběť vymaní z násilného vztahu, nebo od pachatele společnost na čas ochráníme umístěním do věznice k výkonu trestu odnětí svobody, nemůžeme říci, že jsme vyřešili případ domácího násilí. Násilné jednání bylo pouze na čas zastaveno, zakonzervováno, ale poté, co si násilník najde dalšího partnera, nebo se vrátí domů, domácí násilí pokračuje. Proto i přesto, že programy pro násilné pachatele domácího násilí mají relativně nízkou úspěšnost, domnívám se, že jiný efektivní nástroj neexistuje, a podíváme-li se na reálný život – i snížení absolutního počtu případů domácího násilí třeba „jen“ o 10 % by znamenalo velký úspěch.

Mgr. Drahomíra ZEMENE

K niektorým problémom DOMÁCEHO NÁSILIA

Násilie v spoločnosti je závažným a vysoko aktuálnym problémom, ktorého význam narastá aj z toho dôvodu, že v Slovenskej republike je v posledných rokoch zaznamenávaný nárast trestnej činnosti s prvkami násilia.

Autori tohto príspevku si nekladú za cieľ rozobrať problematiku verejného a domáceho násilia v celej šírke a uvedenou témou sme sa nezaoberali hlbšie a špeciálnejšie z hľadiska svojej profesionálnej činnosti. Chceme podať iba stručný náčrt vývoja týchto deliktov v časovom horizonte niekoľkých rokov a poukázať na isté problémy, ktoré sú typické pri realizovaní domáceho násilia v SR orgánmi polície v štádiách pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní.

Chceme zároveň poukázať vo vymedzenom rozsahu na niektoré konkrétne zákonné ustanovenia z trestného práva hmotného a procesného, a tiež aj Občianskeho zákonníka, ktoré prešli zmenami v súvislosti so snahami riešiť narastajúce problémy, najmä pri ochrane obetí domáceho násilia.

Pripomíname, že v našom právnom systéme nebol doposiaľ zadaný pojem „Domáceho a verejného násilia“ a iba v ostatnej dobe sme sa stretli s materiálmi, v ktorých sa autori pokúsili vymedziť a definovať tento pojem a určiť jeho obsah.

Spôsobuje to problémy pri konkrétnom sledovaní vývoja z hľadiska štatistických ukazovateľov a z tohto pohľadu a s takouto výhradou nech sú vnímané aj štatistické údaje, ktoré v príspevku uvádzame.

Tiež sa domnievame, že na účely konferencie takéhoto zamerania nie je vhodné a účelné púšťať sa do hlbokých teoretických definovaní pojmov vyššie uvedeného charakteru, ale skôr sa sústrediť na praktické postupy, metodiku a využívanie legislatívneho rámca pri riešení konkrétnych situácií prípadov domáceho násilia. Pokúsime sa tiež stručne poukázať na rozsah a formy výučby policajtov na našej SOŠ PZ v Košiciach pri domácom násilí.

Vzhľadom na obmedzený rozsah príspevku môžeme reagovať v diskusii – rozprave, na ďalšie témy týkajúce sa zamerania konferencie.

Stav a vývoj domáceho násilia v SR za obdobie rokov 1995 až 2005

Druh TČ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Vražda	59	55	51	46	54	59	52	62	58	43	33
Lúpež	123	104	98	111	127	111	105	133	112	128	118
Ublíženie	1109	1101	1069	1186	1005	980	925	1023	736	583	593
Vydieranie	98	98	95	122	176	175	186	158	199	186	174
Týranie zver. os.	17	18	14	16	23	25	34	74	536	556	380
Pohlavné zneužívanie	220	213	200	157	164	183	198	143	111	138	125

K uvedenému štatistickému prehľadu poznamenávame, že väčší počet trestných činov bol spáchaný na ženách, okrem vražd a lúpeží, kde je ich počet približne rovnaký.

Pri pohlavnom zneužívaní je podiel mužov-chlapcov približne 20 až 25 % oproti ženám-dievcátam.

Zákonný rámec a niektoré zmeny v legislatíve SR

V tejto časti nemienime podať úplný a kompletný prehľad všet-

kých zákonov a právnych noriem, ktoré sa v minulom období a v súčasnosti aplikujú pri riešení deliktov domáceho násilia.

Východiskom a základnými dokumentmi sú najmä ustanovenia II. hlavy Ústavy SR (Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v súčasnom znení) a Ústavný zákon FZ ČaSFR č. 23/1991 Zb. – Listina základných práv a slobôd.

Zákon č. 140/1961 Zb. – Trestný zákon, ktorý bol platný a účinný do 31. 12. 2005, Zákon č. 141/1961 Zb. – Trestný poriadok, ktorý bol platný a účinný do rovnakého obdobia.

Zákon č. 40/1964 Zb. – Občiansky zákonník v súčasnom znení. Zákon č. 99/1963 Zb. – Občiansky súdny poriadok v súčasnom znení.

Zákon č. 171/1993 Z. z. v znení neskorších noviel – Zákon o Policajnom zbore a niektoré ďalšie, ktoré viac či menej tiež riešia túto problematiku.

Úprava legislatívy domáceho násilia bola výrazná a badateľná po roku 2002. V Trestnom zákone bola napríklad v § 72 rozšírená možnosť uložiť páchateľovi ochranné liečenie aj v prípade, keď

„c) páchateľ spáchal násilný trestný čin voči blízkej osobe, alebo zverenej osobe, ak možno vzhľadom na osobu páchateľa dôvodne predpokladať, že bude v násilnom konaní pokračovať“.

Bol taktiež bližšie definovaný pojem blízkej osoby. Doplnený bol § 89 ods. 23, o nové primerané obmedzenie, ktoré umožňovalo uložiť páchateľovi trestného činu

„c) zákaz priblížiť sa k poškodenému na vzdialenosť menšiu ako päť metrov a zdržiavať sa v blízkosti obydla poškodeného“.

V osobitnej časti Trestného zákona vo viacerých skutkových podstatách trestných činov boli zvýšené sadzby trestov odňatia slobody, ak bol trestný čin spáchaný na blízkej osobe alebo osobe, ktorá bola v jeho starostlivosti, napr. pri trestnom čine Znásilnenia na 5 až 12 rokov (dovtedy 2 až 8 rokov). Pri trestnom čine Vydierania na 2 až 8 rokov (dovtedy iba na 3 roky). Pri trestnom čine sexuálneho zneužívania na 2 až 10 rokov (dovtedy na 1 až 8 rokov).

Pri trestnom čine Týrania blízkej a zverenej osoby § 215 Trestného zákona bolo prijaté úplné nové znenie skutkovej podstaty a takto došlo k úprave a k súladu s medzinárodnými zmluvami, najmä s Dohovorom o právach dieťaťa.

Názov skutkovej podstaty trestného činu Pohlavné zneužívanie sa zmenil na Sexuálne zneužívanie (§ 242 Tr. Zákona). Podľa šta-

tistických ukazovateľov za roky 1996 až 2000 bolo až 58,8 % trestných činov pohlavného zneužívania spáchaných v rámci domáceho násilia.

Tiež v Trestnom poriadku bolo niekoľko zmien a noviel, napr. v § 45, ods. 2:

„V prípade trestných činov spáchaných voči blízkej osobe alebo zverenej osobe, ak je poškodeným maloletá osoba, sa za opatrovníka ustanoví najmä orgán poverený starostlivosťou

o mládež alebo zástupca občianskeho združenia so zameraním na ochranu ľudských práv.“

Niektoré zmeny boli vykonané v Občianskom zákonníku: podľa § 142 ods. 1, pri vysporiadávaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ak nedôjde k dohode, bude musieť súd prihliadať „na násilné správanie sa podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom“.

Pri bezpodielovom spoluvlastníctve manželov sa zaviedla možnosť obmedziť vlastnícke práva jedného z manželov z dôvodu fyzického a psychického násilia (§ 146):

„(2) ak sa z dôvodu fyzického alebo psychického násilia alebo hrozby takéhoto násilia vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnom dome alebo byte, stalo ďalšie spolužitie neznesiteľným, môže súd na návrh jedného z manželov obmedziť užívacie právo druhého manžela k domu alebo bytu patriacemu do bezpodielového spoluvlastníctva, prípadne ho z jeho užívania úplne vylúčiť.“

Navyše bola zavedená možnosť rozhodnúť, že bývalému manželovi nepatrí bytová náhrada po rozvode, ak sa dopúšťal alebo dopúšťa fyzického alebo psychického násilia (§ 712a, ods. 8):

„Ak sa rozvedený manžel za trvania manželstva alebo po rozvode manželstva voči druhému manželovi alebo blízkej osobe, ktorá býva v spoločnom byte, dopúšťal alebo dopúšťa fyzického alebo psychického násilia, súd rozhodne, že mu bytová náhrada nepatrí.“

Od 1. 1. 2006 vstúpil do účinnosti rekodifikovaný Trestný zákon – Zák. č. 300/2005 Z. z. a Trestný poriadok – Zákon č. 301/2005 Z. z. Zmeny, ktoré tieto zákony priniesli do právneho systému SR, sú tak rozsiahle a zásadné, že iba ich stručné vysvetlenie by zabralo čas na celú túto konferenciu. Ak by bol záujem môžeme oboznámiť účastníkov čoho sa tieto zmeny týkali a aký bol ich zámer. Vzhľadom na krátkosť času, počas ktorého sú tieto zákony v účinnosti, nemienime posudzovať dopady na prax a problémy, ktoré ich zavádzaním nastali.

Podľa súčasnej právnej úpravy – Trestného poriadku každá osoba, ktorá oznámi podozrenie z trestného činu násilnej povahy, musí byť poučená o svojich právach a povinnostiach, o podmienkach odškodňovania osôb poškodených násilnými trestnými činmi a možnosti pri splnení zákonných podmienok požadovať finančnú náhradu od štátneho orgánu podľa zákona č. 255/1998 Z. z. Odškodnenie môže byť do výšky 50-násobku minimálnej mzdy, čo v súčasnej dobe predstavuje sumu 375000,-Sk.

Okrem toho každý poškodený trestným činom pri oznámení na útvar polície obdrží v písomnej forme informácie o jeho právach podľa § 49 Trestného poriadku, kde sú tiež zoznam a kontaktné adresy na organizácie poskytujúce bezplatnú pomoc poškodeným, na ktoré sa môže táto osoba obrátiť.

V mesiaci september 2006 Prezídium Policajného zboru SR vypracovalo a distribuovalo na všetky základné útvary príručku „Metodika postupu polície v prípadoch domáceho násilia“, ktorú máme k dispozícii, a môžeme o jej obsahu informovať účastníkov konferencie.

Problémy domáceho násilia vo výchovno-výučbovom procese v SOŠ PZ Košice

Štúdium policajtov v našej škole trvá 12 mesiacov, v čom je zahrnutý jeden mesiac dovolenky a jeden mesiac odbornej praxe. Výučba sa uskutočňuje v desiatich predmetoch, ktoré sú rozdielne dotované hodinami teoretickej i praktickej výučby, aby bol zabezpečený profil absolventa školy v miere potrebnej pre policajnú prax.

Problematika domáceho násilia nie je zaradená do výučby v samostatných tematických celkoch. Väčšina predmetov, v ktorých prebieha výučba, však má vo výučbe zahrnuté aj otázky a problémy domáceho násilia.

V predmete Právo sa táto realizuje v tematickom celku Ústavného práva pri výklade a rozoberaní II. hlavy Ústavy SR, v časti Základné práva a slobody. Tiež v Trestnom práve hmotnom, osobitnej časti, kde sú teoreticky i prakticky rozoberané vybrané skutkové podstaty trestných činov a to:

- I. hlava – Trestné činy proti životu a zdraviu
- II. hlava – Trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti
- III. hlava – Trestné činy proti rodine a mládeži
- IV. hlava – Trestné činy proti iným právam a slobodám

a tiež aj vo všeobecnej časti Trestného zákona, najmä u okolností vylučujúcich protiprávnosť (krajná núdza, nutná obrana a ďalšie). Celkový rozsah výučby z tohto predmetu u tejto problematiky je najmenej 20 vyučovacích jednotiek, okrem praktických integrovaných cvičení.

V predmete Služba poriadkovej, hraničnej a cudzineckej polície je prienik do tejto témy pri témach služobných zákrokov v bytoch proti páchatelom rôzneho druhu a tiež aj pri niektorých oprávneniach policajtov podľa zákona o Policajnom zbore. Okrem legislatívnych a teoretických aspektov sa kladie dôraz najmä na osvojenie si zručností a taktiky pri riešení konkrétnych modelových situácií, ktoré sú spojené s takouto trestnou činnosťou. Integrované cvičenia sa vykonávajú v kooperácii s predmetmi Služobná a telesná príprava, Právo a Étika a psychológia policajnej práce v celkovom rozsahu 16 vyučovacích jednotiek

V predmete Étika a psychológia policajnej práce sa výučba zameriava na etické aspekty týchto činností, ako sú otázky ľudskej dôstojnosti, aspekty nealkoholových a alkoholových drogových závislostí, transakčnej analýzy, asertívneho správania sa, taktiky v komunikácii, konfliktom a metódam ich riešenia a ovplyvňovania. Tiež sú to témy súvisiace s viktimológiou – náukou o obeti trestného činu, psychickou záťažou v činnosti policajta ako aj niektoré ďalšie v rozsahu 48 vyučovacích jednotiek.

Domáce násilie je priamo alebo nepriamo zakomponované aj do iných predmetov a podiel výučby týchto tém na celkovej výučbe predstavuje 15 %. V súčasnej dobe sa to javí ako dostačujúce. V budúcnosti nevylučujeme isté zmeny v rozsahu výučby otázok domáceho násilia smerom k ich zvýšeniu podľa vývoja situácie a potrieb praxe.

Súčinnosť a spolupráca Policajného zboru s inými subjektami

Ide predovšetkým o súčinnosť a spoluprácu medzi Policajným zborom, Prokuratúrou, Súdmi a inými štátnymi orgánmi a organizáciami, kde majú jednotlivé subjekty vymedzené svoje práva a povinnosti zákonnými normami. Stav a úroveň týchto vzťahov hodnotia príslušné organizačné zložky a vykonávajú opatrenia na ich realizáciu.

V ďalšej rovine sa do tejto činnosti zapájajú v čoraz väčšej miere mimovládne organizácie, občianske združenia, spolky a cirkvi, čo má svoje opodstatnenie, lebo eliminácia a riešenie trestných činov domáceho násilia nie je len úlohou polície a iných štátnych orgánov, ale predstavuje závažný celospoločenský problém.

Na Slovensku sú viaceré organizácie a združenia podobného charakteru, ktoré vyvíjajú rôznorodú činnosť a spolupracujú s políciou na prevencii, v osvetovej oblasti a tiež aj pri pomoci obetiam domáceho násilia.

Ako príklad môžeme uviesť Záujmové združenie žien Fenestra (ZZŽ), ktoré v rokoch 2004 a 2005 v súčinnosti s viacerými základnými útvarmi PZ v Košickom a Prešovskom kraji realizovalo pilotný projekt spolupráce. Cieľom projektu bolo zlepšenie situácie žien a obetí násilia, ktoré kontaktovali policajné útvary, zameraný na zvyšovanie schopností príslušníkov polície identifikovať domáce násilie a odhadovať nebezpečenstvo ohrozenia života a zdravia obetí a rozšíriť spoluprácu v oblasti sekundárnej a terciárnej prevencie násilia páchaného na ženách a deťoch. V Košickom kraji sa projektu zúčastnilo 28 policajtov zo štyroch okresných riaditeľstiev Policajného zboru, ktorí absolvovali školenie so zameraním na nové poznatky v preventívnej oblasti, v oblasti prvého kontaktu príslušníkov polície s domácim násilím a usmernenie pre vypočúvanie obetí domáceho násilia. Po skončení bol projekt vyhodnotený ako úspešný. Priniesol pozitívne výsledky vo viacerých oblastiach, ktoré však nie je možné konkrétne kvantifikovať. Táto a ďalšie organizácie vydali viacero propagačných materiálov, ktoré boli distribuované medzi rizikové skupiny obyvateľov, a ich obsahom bolo najmä informovanie a poučenie ako sa brániť a postupovať pri domacom násilí.

**JUDr. Július KUBAŠKO,
Kpt. Mgr. Marcel IMRICH,
Stredná odborná škola Policajného zboru
Košice – Slovenská republika**

INFORMACE O NEHODOVOSTI NA POZEMNÍCH KOMUNIKACÍCH V ČR V ROCE 2006

V roce 2006 šetřila Policie ČR celkem 187 965 nehod, při kterých bylo 956 osob usmrceno, 3 990 těžce zraněno a 24 231 osob zraněno lehce. Odhad způsobené hmotné škody je ve výši 9,12 miliard korun. Z porovnání s rokem 2005 vyplývá, že došlo k poklesu u všech základních ukazatelů nehod:

- počet nehod o 11 297, tj. o 5,7 %
- počet usmrcených o 171 osob, tj. o 15,2 %
- počet těžce zraněných o 406 osob, tj. o 9,2 %
- počet lehce zraněných o 3 743 osob, tj. o 13,4 %
- odhad hmotné škody o 654,9 mil. Kč, tj. o 6,7 %.

Počet nehod v roce 2006 je 8. nejnižší od roku 1990. Nejvíce nehod bylo v roce 1999 (225 690 nehod) a nejméně v roce 1990 (94 664 nehod). Tento stav byl ovlivněn příznivým vývojem ve druhém pololetí roku 2006, kdy nabyl účinnosti nový zákon o provozu na pozemních komunikacích (včetně bodového systému).

Počet usmrcených v roce 2006 je nejnižší od roku 1990 a významně „se dostal pod hranici“ 1 000 osob. Nejvíce usmrcených bylo v roce 1994, kdy zahynulo 1 473 osob a tzn., že počet usmrcených v roce 2006 je oproti roku 1994 nižší o 517 osob.

Počet těžce zraněných osob je od roku 1990 nejnižší; nejvíce těžce zraněných bylo v roce 1997 (6 632 osob). Poprvé od roku 1990 se roční počet těžce zraněných dostal pod hranici 4 000 osob.

Počet lehce zraněných osob je za posledních 17 let 3. nejnižší a po 14 letech se dostal pod hranici 25 000 osob. Nej-

více lehce zraněných bylo před 10 lety – v roce 1996 (31 296 osob) a naopak nejméně v roce 1991 – „jen“ 22 806 osob.

Policie ČR šetřila v roce 2006 celkem 187 965 nehod, při kterých bylo **956 osob usmrceno**. Z toho bylo:

- 349 řidičů osobních automobilů
- 183 spolujezdců v osobním automobilu
- 173 chodců
- 91 řidičů motocyklů
- 83 cyklistů
- 37 řidičů nákladních automobilů
- 9 spolujezdců v nákladních automobilech
- 8 spolujezdců na motocyklu atd.

Z celkového počtu 956 osob usmrcených při nehodách v silničním provozu v roce 2006 bylo **30 dětí (o 9 usmrcených dětí méně než v roce 2005)**. Z toho bylo:

- 9 dětí – chodců (tj. o 2 děti méně),
- 5 dětí – cyklistů (tj. o 1 dítě více) – z toho 4 děti neměly přilbu,
- 14 dětských spolujezdců v osobních automobilech (tj. o 8 dětí méně) – přitom 7 dětí spolujezdců v osobních automobilech „nepoužilo“ zádržný systém,
- 1 dítě jako spolujezdec na motocyklu – bez ochranné přilby (o 1 dítě méně)
- 1 dítě jako cestující v autobusu (tj. o 1 dítě více).

Informaci zpracovali:

pplk. Ing. Josef TESAŘÍK

pplk. Petr SOBOTKA

Ředitelství služby dopravní policie PP ČR

Ilustrační foto Václav ŠEBEK

Vyšlo jako příloha časopisu POLICISTA č. 3/2007